

- Beria sørget for at Stalin døde

A. Jensen
28/2-73

ENEHERSKEREN: Josef Stalin var, sin sosialistiske forkledning til tross, Sovjetunionens mest despotiske hersker i vårt århundre.
Foto: NTB/AP

Sovjet-periodens ledende historiker mener at politisjefen Lavrentij Beria kan ha sørget for at Stalin døde.

PER EGIL HEGGE

General Dmitrij Volkogonov, som i flere år har hatt adgang til Sovjetunionens hemmeligste arkiver fra Stalin-perioden, tror at Josef Stalins død for 46 år siden ble fremskyndet av Lavrentij Beria.

Dette forteller Volkogonov, som blant annet har skrevet en fire binders sterk kritisk biografi om Stalin, i et intervju med den italienske avisen La Repubblica. Han sier man ikke kan være 100 prosent sikker, men legger frem en rekke hittil ukjente indstisier som han har funnet i arkivene.

I februar 1953 følte den 73 år gamle Stalin seg ikke helt i form, og Beria rådet ham til å ta badstu på månedens siste dag. Stalins livlege hadde siden 1949 forbudt ham dette på grunn av høyt blodtrykk. Som georgier hadde Stalin ingen tradisjon for russisk badstuba, men han fikk sans for denne skikken under en forvisningsperiode i Sibir før revolusjonen. I 1953 var livlegen, dr. Vinogradov, i fengsel. På denne tiden var Beria, som selv var georgier, den eneste Stalin stolt på, ved siden av sin husbestyrerinne.

Da Stalin ble rammet av en hjerneblødning om kvelden 1. mars, ble de to nære medarbeiderne Georgij Malenkov og Nikita Khrusjtsjov tilkalt til Stalins landsted i Kuntsevo like utenfor Moskva. Men bare Beria, som var sjef for innenriksdepartementet og det hemmelige politi, hadde fullmakt til å tilkalle leger. Og Beria var ikke å finne

POLITISJEFEN: Lavrentij Beria skal ifølge general Dmitrij Volkogonov ha fremskyndet Josef Stalins død, åpenbart fordi han selv fryktet å bli offer for despoten.
Foto: NTB

Da han omsider dukket opp, var han beruset og svært opprømt, og forbød alle å gå inn til Stalin.

Inne fra diktatorens værelse kunne man høre ralling og gurgeltyder, men Beria sa at det bare var normal snorking og at ingen måtte forstyrre kamerat Stalin. Først ved syv-tiden om morgenen 2. mars trådte lederne sammen. Da ble også legene tilkalt, og de fastslo at Stalin var rammet av en massiv hjerneblødning ved 21-tiden kveld-

en for. Nå var Stalin bevisstløs og lam i høyre side, og døden var bare et spørsmål om noen få døgn. Volkogonov mener at Stalin kunne ha vært reddet hvis han hadde fått legehjelp med det samme. Stalin gjenvant ikke bevisstheden og døde klokken 21.50, Moskva-tid, 6. mars 1953.

Om motivet sier general Volkogonov at Beria hadde merket at Stalin var blitt kjeligere overfor ham, og han var blant dem som fryktet at han ville bli utrensket. Fra før har det vært kjent at tidligere utenriksminister Vjatsjeslav Molotov og første visestatsminister Anastas Mikojan regnet med å bli ofre for neste runde.

På denne tiden pleide Stalin å avslutte møtene i politbyrået med å minne om at georgiere ofte blir 100 år gamle, fulgt opp av følgende utbrudd: «Uten meg ville det ha gått dere riktig ille. Dere ville ha blitt kvall som kattunger! Men tro ikke at min død er nær!»

Beria ble selv arrestert på et møte i politbyrået i Kreml i juni 1953, anklaget for høyforræderi, dømt til døden og henrettet et halvt år senere.